

Erzurum'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Celebrations of the 100th Anniversary of the Republic in Erzurum

Mehmed Gökhan
POLATOĞLU

Erzurum Teknik Üniversitesi,
Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü,
Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Anabilim
Dalı, Erzurum, Türkiye

Geliş Tarihi/Received: 27.11.2023

Kabul Tarihi/Accepted: 20.12.2023

Yayın Tarihi/Publication Date: 28.12.2023

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Mehmed Gökhan POLATOĞLU
E-mail: gokhan.polatoglu@erzurum.
edu.tr

Atıf: Polatoğlu, M. G. (2023). Erzurum'da Cumhuriyet'in 100. yıl dönümü kutlamaları. *Journal of Atatürk*, 12(2), 61-74.

Cite this article as: Polatoğlu, M. G. (2023). Celebrations of the 100th anniversary of the Republic in Erzurum. *Journal of Atatürk*, 12(2), 61-74.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

ÖZ

Mustafa Kemal Paşa IX. Ordu Kıt'aatı Müfettişi sıfatıyla 16 Mayıs 1919 tarihinde İstanbul'dan Samsun'a hareket ederken bir bakıma Millî Mücadele'ye giden sürecin de ilk adımını atmıştı. Havza Genelgesi (28 Mayıs 1919) ve Amasya Tamimi (22 Haziran 1919) ile Millî Mücadele'nin amaç ve yöntemi belirtilmişti. Mustafa Kemal Paşa, Erzurum Kongresi sürecinde Mazhar Müfit (Kansu) Bey'e: "Şekli Hükümet zamanı gelince Cumhuriyet olacaktır." diyerek ileriye yönelik yeni rejim açıkça beyan edilmiştir. Bu doğrultuda Erzurum Kongresi'nde (23 Temmuz-7 Ağustos 1919) ve Sivas Kongresi'nde (4-11 Eylül 1919) alınan kararlar içerisinde yer alan "Millî iradeyi hâkim kılmak esastır." ifadesi ile Cumhuriyet rejimine işaret edilmiştir. Yaklaşık dört yıl sonra 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte bu hedefe ulaşılmıştır. Türkiye'de Cumhuriyet Bayramı kutlamalarına ilişkin ilk yasal düzenleme 19 Nisan 1924 tarihinde yapılmıştır. 27 Ekim 1924 tarihinde ise Cumhurbaşkanlığı tarafından bir bildiri yayımlanarak 29 Ekim'de uygulanacak program açıklanmış ve 29 Ekim 1924 tarihinde Cumhuriyet'in 1. Yıl Dönümü kutlanmıştır. Cumhuriyet'in 10. Yıl Dönümü kutlamaları için ise 11 Haziran 1933 tarihinde bir kanun yayımlanmıştır. 29 Ekim 1933'te gerçekleştirilen Cumhuriyet'in 10. Yıl Kutlamaları üç gün sürmüştür. 27 Mayıs 1935 tarihinde yürürlüğe giren kanun ile de Ulusal Bayram'ın yalnızca Cumhuriyet'in ilan edildiği 29 Ekim günü olduğu belirtilmiştir. Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları ise ülke genelinde olduğu gibi Cumhuriyet'e giden yolda kritik bir yere ve öneme sahip Erzurum'da da büyük bir coşkuyla kutlanmıştır. Bu çalışmada Cumhuriyet'e giden yoldaki en önemli duraklardan biri olan Erzurum'da bir asır sonra 29 Ekim 2023'te gerçekleştirilen Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları'nın şehir merkezindeki ve ilçelerindeki yansımaları ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyet, 100. Yıl, 2023, Erzurum

ABSTRACT

When Mustafa Kemal Pasha left Istanbul for Samsun on May 16, 1919, as the Inspector of the IXth Army Corps, in a way, he took the first step of the process leading to the National Struggle. With the Havza Circular (May 28, 1919) and the Amasya Declaration (June 22, 1919), the purpose and method of the National Struggle were specified. During the Erzurum Congress, Mustafa Kemal Pasha told Mazhar Müfit (Kansu): "The form of government will be a Republic in due course," making a clear declaration of the new regime for the future. In this direction, the decisions taken at the Erzurum Congress (July 23-August 7, 1919) and the Sivas Congress (September 4-11, 1919) included the phrase "It is essential to make the national will dominant," which referred to the Republican regime. This goal was achieved approximately 4 years later with the proclamation of the Republic on October 29, 1923. The first legal regulation on Republic Day celebrations in Turkey was made on April 19, 1924. On October 27, 1924, a declaration was issued by the Presidency, and the program to be implemented on October 29 was announced. The first anniversary of the Republic was celebrated on October 29, 1924. A law was published on June 11, 1933, for the tenth anniversary of the Republic celebrations. The tenth anniversary of the Republic celebrations, held on October 29, 1933, lasted for 3 days. On May 27, 1935, a law came into force stating that the National Holiday was only on October 29, the day the Republic was proclaimed. The 100th anniversary celebrations of the Republic were celebrated with great enthusiasm in Erzurum, which has a critical place and importance on the road to the Republic, as well as throughout the country. In this study, the reflections of the 100th anniversary celebrations of the Republic held on October 29, 2023, a century later in Erzurum, one of the most important stops on the road to the Republic, in the city center and its districts are discussed.

Keywords: Erzurum, 100th Anniversary, Mustafa Kemal Atatürk, Republic, Turkey, 2023

Giriş

Birinci Dünya Savaşı'nın ardından imzalanan Mondros Mütarekesi'nin (30 Ekim 1918) şartlarına itirazda bulunan ve Yıldırım Orduları Grup Kumandanlığı görevinden ayrılan Mustafa Kemal Paşa 13 Kasım 1918'de İstanbul'a gelmek durumunda kaldı (Gökbilgin, 1973: 7). İstanbul'da kaldığı süre boyunca ülkenin bulunduğu durum karşısında kurtuluş yollarını aramak için yoğun bir çaba sarf eden Mustafa Kemal Paşa, asker bürokrasinin de destekleriyle 30 Nisan 1919'da IX. Ordu Kıtaaat-ı Müfettişliği'ne atandı ve 16 Mayıs 1919 tarihinde İstanbul'dan Samsun'a hareket etti (Aydoğan, 2000, ss. 6–25; Selek, 2002, ss. 138–142). Bu, Millî Mücadele'ye giden sürecin bir bakıma ilk adımıydı.

Mustafa Kemal Paşa, Millî Mücadele'nin ana temasını 1919 yılında millî egemenlik ve bağımsızlık olarak belirlemişti (Eyyüpoğlu, 1997, s. 122). Millî Mücadele'nin başlangıç noktasını oluşturması bakımından Mustafa Kemal Paşa'nın IX. Ordu Müfettişi görevi ile 19 Mayıs 1919'da Anadolu'ya geçmesinin ardından İstanbul Hükümeti'ne gönderdiği 22 Mayıs 1919 tarihli raporda belirttiği: “*Millî bugün yek vücut olup hakimiyet-i millîye esasını ve Türk duygusunu hedef seçmiştir*” ifadesi, cumhur hâkimiyetine bir vurgu idi (Kılıç, 1997, s. 79). Ardından Samsun'dan Anadolu'nun içlerine geçiş, beyan edilen Havza Genelgesi (28 Mayıs 1919) ve Amasya Tamimi (22 Haziran 1919) ile Millî Mücadele'nin amaç ve yöntemi belirtilmişti.

Mustafa Kemal Paşa Erzurum Kongresi günlerinde Mazhar Müftü (Kansu) Bey'e: “*Şekli Hükümet zamanı gelince Cumhuriyet olacaktır.*” diyerek ileriye yönelik yeni rejimin açık beyanını yapmıştır (Kansu, 1986, s. 74). Bu kapsamda Erzurum Kongresi'nde (23 Temmuz-7 Ağustos 1919) “*Millî iradeyi hakim kılmak esastır*” ilkesiyle hareket edilerek Millî Mücadele'nin cumhuru esas aldığı beyan edilmiştir. (Alptekin, 1978, s. 42; Goloğlu, 1968, s. 110; Selvi, 2000, s. 120). Erzurum Kongresi kararları ile İtilaf Devletleri ve özellikle de İngilizler “*Erzurum'da Cumhuriyet ilan ediliyor*” endişesini yaşamış ve bu endişe Erzurum'da Yeni Türk Devleti'nin ve Cumhuriyet'in temellerin atılmasıyla gerçeğe dönüşmüştü (Dayı, 2003, s. 15).

Yeni Türk Devleti'nin yönetim şekli 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet'in ilan edilmesiyle beyan edildi. Mustafa Kemal'e göre Cumhuriyet'in ilan edilmesi Türk Milleti tarafından büyük bir sevinçle karşılandı (Eroğlu, 1990, s. 226). Türkiye'de Cumhuriyet Bayramı kutlamaları ise 19 Nisan 1924 tarihli ve 628 Sayılı, “*Cumhuriyetin İlanına Müsâdîf 29 Teşrin-i Evvel Gününün Millî Bayram Addi Hakkında Kânun*” ile getirildi (T.C. Resmi Gazete, Sayı 96, 23 Nisan 1924). Bununla birlikte Cumhuriyet'in 1. Yıldönümü kutlamaları kapsamında 26 Ekim 1924'te, “*Cumhuriyet'in Tarih-i İlanı olan 29 Teşrin-evvel Yevm-i Mezkur Zevalinde Yüz Bir Pare Top Endahtı Suretiyle ve Merasim-i Mahsusa ile Tesidi Hakkında Kararname*” yayımlandı. 27 Ekim 1924 tarihinde ise Cumhurbaşkanlığı tarafından bir bildiri yayımlanarak 29 Ekim'de uygulanacak program açıklandı (Elmacı, 1998, ss. 52–53).

Cumhuriyet'in 1. Yıl Dönümü Ankara'da büyük bir coşkuyla kutlandı¹. Dönemin ulusal gazetelerinden Hakimiyet-i Milliye bu özel günü 31 Teşrinievvel/Ekim 1924 tarihli nüshasında şöyle aktarmıştır: “*Çarşamba günü Cumhuriyetin ilk yıl dönümünü*

bayramların içinde en büyük bir bayram olarak tesid ettik. Cumhuriyetimizin ilk yıldönümü en büyük bir günümüz oldu. Bu bayram bilhassa doğduğu kuvvet bulduğu Ankara'da çok candan ve çok samimi bir surette geçti. Öğleyin atılan 101 pare top bu kadar mihnet ve ıstırap bahasına elde edilen bu mühim zaferin yıl dönümünü ilan etti ve bu ilan herkes için bir tebrik anı oldu. Büyük Millet Meclis'nin yeni zarif binasında kaynayan bir ruh görüldü-ordu.” (Hakimiyet-i Milliye, 31 Teşrinievvel 1924, s. 1).

Cumhuriyet'in 10. Yıl Dönümü kutlamaları için ise 11 Haziran 1933 tarihli ve 2305 sayılı, “*Cumhuriyet İlanının Onuncu Yıl Dönümünü Kutlama Kanunu*” kabul edildi. Buna göre Cumhuriyet'in ilanının 10. Yıl Dönümü üç gün kutlanacaktır. Bu süre zarfında resmî daireler tatil, hususî daireler, müesseseler ve ticaret evleri hakkında ise hafta tatili kanunu uygulanacaktır (T.C. Resmi Gazete, Sayı 2437, 26 Haziran 1933). Ankara'da 29 Ekim 1933 saat 09:00'da halk tören alanında hazır bulunmuştur. Mustafa Kemal 09,15'te Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne gelerek yabancı diplomatları kabul etti ve bir konuşma yaptı. Ardından tören gerçekleştirileceği Cumhuriyet Meydanı'na geçti. Halkı ve tören kitalarını selamladı. Tören, radyodan okunan İstiklal Marşı ile başladı. Daha sonra Mustafa Kemal, Onuncu Yıl Nutku'nu okudu. Halk tarafından ise 10. Yıl Marşı söylendi. Daha sonra resmi geçit töreni yapıldı. Tören saat 14,30'da sona erdi. Akşam saatlerindeki kutlamalarda fener alayı yer aldı. Ankara Palas, Halkevi ve Orduevi'nde Cumhuriyet balosu gerçekleştirildi. Ülke genelinde ise kurulan halk kürsülerinde Cumhuriyet'e olan şükranlar yansıtıldı. Şiirler okundu. Millî Mücadele şehitlerini anmak üzere Dumlupınar Mehmetçik Abidesi ve Ankara Cebeci Askeri Şehitlik ziyaret edildi. Cumhuriyet'in ilan edildiği saat 20:30'da ise 101 pare top atışında ve şehitler anısına bir dakikalık saygı duruşunda bulunuldu (Doğaner, 2007, s. 14).

1923'ten 2023'e kadar geçen 100 yıllık süreçte kutlanan Cumhuriyet Bayramları'nın her birinin ayrı yeri ve önemi olmakla birlikte Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü'nü ifade etmesi nedeniyle 29 Ekim 2023 tarihi özel bir yere sahiptir. Bu bakımdan Cumhuriyet'in 100. Yılı ülke genelinde olduğu gibi Cumhuriyet'in temellerinin atıldığı Erzurum'da da büyük bir coşkuyla kutlanmıştır.

Erzurum Şehir Merkezinde Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

100. Yıl Cumhuriyet Ormanı Fidan Dikimi (16 Ekim 2023)

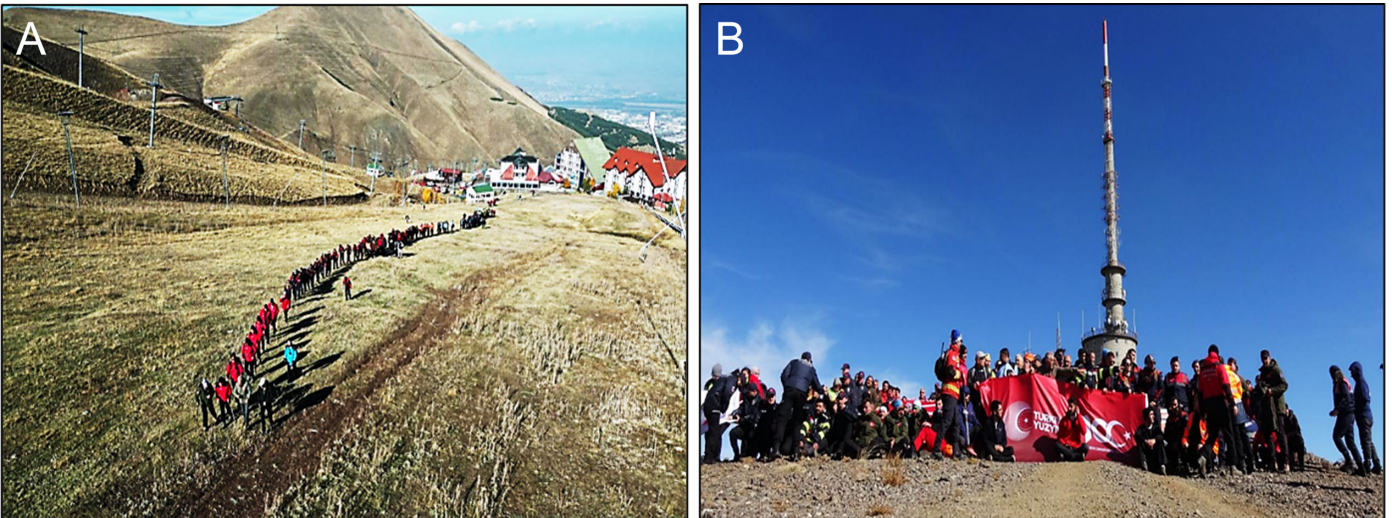
Erzurum Valiliği ve Erzurum Orman Bölge Müdürlüğü'nün iş birliği ile 16 Ekim 2023 tarihinde Palandöken Kayak Merkezi'nde 100. Yıl Cumhuriyet Ormanı Fidan Dikimi etkinliği düzenlendi. Etkinliğe Vali Yardımcısı Lokman Düzgün, Erzurum Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Zafer Aynalı, Erzurum Orman Bölge Müdürü Oktay Ayatay, askerî erkân, kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticileri ile Bölge Müdürlüğü personeli katıldı.

Fidan dikim etkinliği kapsamında altı hektarlık bir alan üzerinde 4,000 Sarıçam ve Huş fidanı dikilerek “*100. Yıl Cumhuriyet Ormanı*” oluşturuldu. Fidan dikim etkinliğinde bir konuşma yapan Erzurum Orman Bölge Müdürü Oktay Ayatay şu açıklamalarda bulundu: “*Erzurum Büyükşehir Belediyesi ile yapmış olduğumuz protokol kapsamında Palandöken Kayak Merkezi Ağaçlandırma ve Uygulama Projesi ile Palandöken'de bugüne kadar 1 milyon adet fidanı toprakla buluşturduk. Böylece bugün burada da etkinlik*

1 Kutlama töreninde Reis-i Cumhur Mustafa Kemal'in TBMM'deki makamındaki tebrikatta: Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi, Başvekil, Hcyet-i Vekile Azası ve Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Reisi, TBMM Divan Riyaseti ve TBMM Aza-yı Kıramı, Diyanet İşleri Reisi, Divan-ı Muhasebat Reisi ve Azaları, Ankara Valisi, Belediye Reisi, Cemiyet-i Umumiye-yi Belediye mensubu bir heyet, Halk Fırkası Heyet-i Merkeziyesi, Erkan-ı Harbiye-yi Umumiye Reisi, Devair-i Merkeziye Müsteşarları ve Müdürü Umumileri, Erkan-ı Harbiye Müdiranı Fırka Kumandanı, Hilal-i Ahmer, Himaye-yi Etfal Cemiyetleri, Türk Ocağı, Matbuat ve Muallimler Birliği Temsilcileri, Ankara'daki banka müdürleri ve halktan arzu edenler yer alacaktır (Elmacı, 1998: 52–53).

Figür 1.
a-d: 100. Yıl Cumhuriyet Ormanı Fidan Dikimi etkinliğinden görüntüler (T.C. Orman Genel Müdürlüğü Erzurum Orman Bölge Müdürlüğü, 2023).

Figür 2.
a-b: Palandöken Dağı 100'üncü Yıl Zirve Bayrak Yürüyüşü (TRT Haber, 2023).

kapsamında sizlerle birlikte dikeceğimiz fidanlar, 100. Yıl Cumhuriyet Ormanımızda Türkiye Yüzyılına Nefes olacaktır” (T.C. Orman Genel Müdürlüğü Erzurum Orman Bölge Müdürlüğü, 2023).

Palandöken Dağı 100. Yıl Zirve Yürüyüşü (28 Ekim 2023)

Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Cumhuriyet'in 100'üncü yıl etkinlikleri kapsamında "Palandöken Dağı 100'üncü Yıl Zirve Bayrak Yürüyüşü" düzenledi. Sabah saatlerinde 2,400 metreden başlayan yürüyüş; Erzurum Vali Yardımcısı Mustafa Berk Çelik, Erzurum Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Zafer Aynalı, Erzurum Büyükşehir Belediyesi itfaiye ekipleri, AFAD, UMKE, polis, jandarma ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının arama kurtarma ekipleri katıldı. Katılımcılar, Palandöken Dağı'nın 3,176 metre yüksekliğindeki zirvesine yaklaşık 2,5 saatte ulaşarak Palandöken'in Ejder Tepesi olarak bilinen bölgesinde Türk Bayrağı ve Atatürk posterini açtı (TRT Haber, 2023).

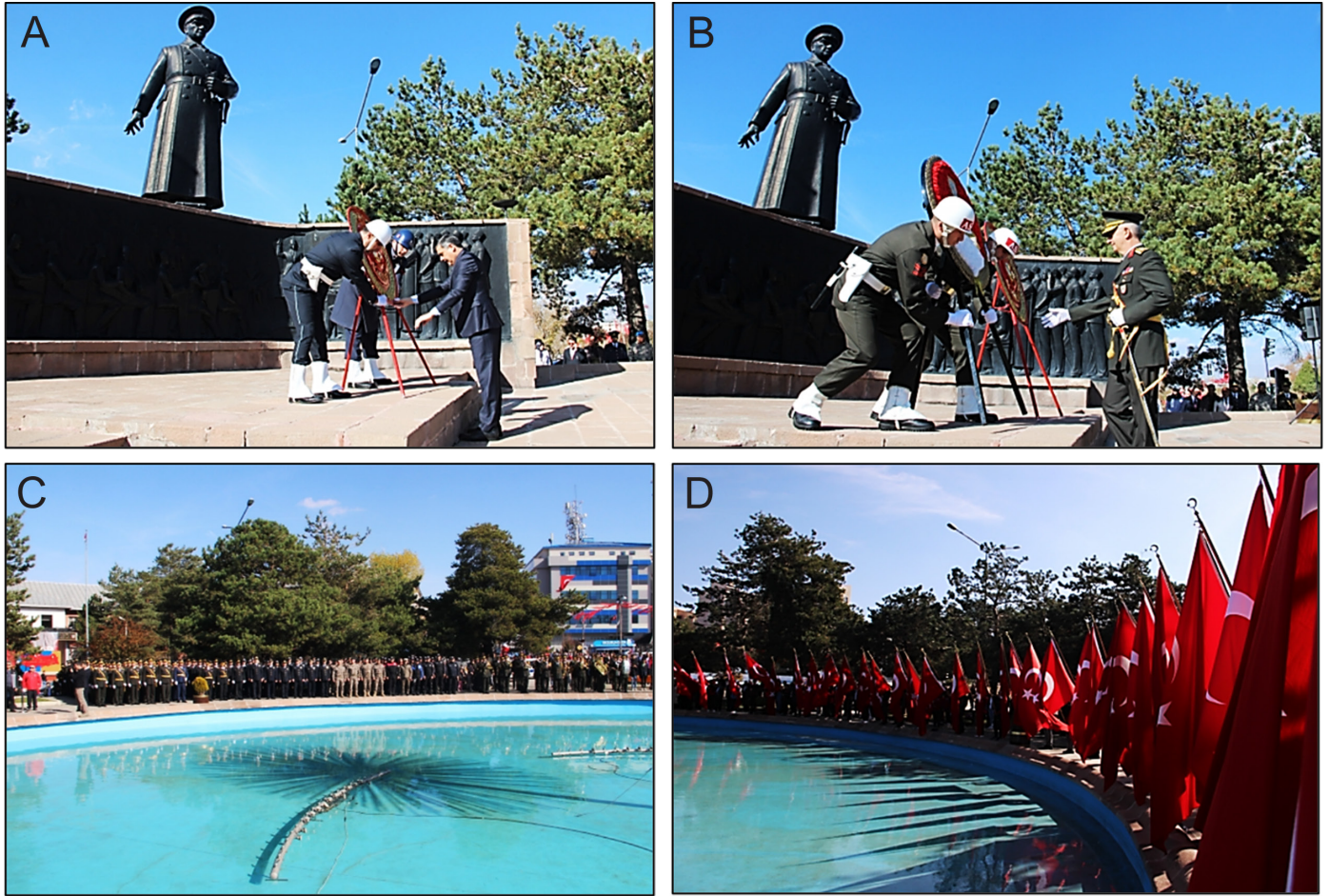
Atatürk Anıtı Çelenk Sunum Töreni (28 Ekim 2023)

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı 100. Yıl Dönümü kutlamaları kapsamında Havuzbaşı Atatürk Anıtı'nda gerçekleştirilen törene; Erzurum Valisi Mustafa Çiftçi, Büyükşehir Belediye Başkanı Mehmet Sekmen, 9. Kolordu Komutanı Tümgeneral Tevfik Algan,

kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticileri, siyasi parti ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, askerî erkân ve öğrenciler katıldı. Törende Atatürk Anıtı'na çelenk konulmasının akabinde, saygı duruşunda bulunuldu ve İstiklal Marşı okunarak tören sona erdi (Ajans Doğu, 2023).

Cumhuriyet Bayramı ve 100. Yıl Dönümü Kutlama Törenleri (29 Ekim 2023)

Erzurum'da 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve 100. Yıl Dönümü kutlama törenleri kapsamında bir programı hazırlanmıştır. Buna göre kutlama törenleri Hastaneler Caddesi'nde saat 10:30'da başlayacaktır. Tören Komutanı ile beden eğitimi öğretmenlerinin yönetiminde; Silahlı Kuvvetler, Kolluk Teşkilatı, Muharip ve Malul Gaziler, okullar ve sporcular en geç saat 10,00'da Hastaneler Caddesi ve Havuzbaşı'ndaki yerlerini almış olacaklardır. Tören resmi geçişinde bulunacak motorlu araçlar ise belirlenen güzergâh üzerinde konumlanacaktır. Vali, 9'uncu Kolordu ve Garnizon Komutanı ile Büyükşehir Belediye Başkanı törene katılan askerî birliklerin, okulların, sporcuların, kuruluşların, derneklerin ve halkın bayramını kutlayacaktır.² Şeref tribününe geçilmesinin ardından Tören Komutanı'nın emriyle İstiklal Marşı okunacaktır. İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından belirlenen bir

Figür 3.
a-d: Atatürk Anıtı Çelenk Sunum Töreni (Ajans Doğu, 2023).

2 Erzurum'da "29 Ekim Cumhuriyet Bayramı -100. Yıldönümü- Kutlama Törenleri 2023" programı tebrikata giriş sıralaması şöyle idi: TBMM üyeleri, 9. Kolordu ve Garnizon Komutanı, Büyükşehir Belediye Başkanı, Cumhuriyet Başsavcısı, Adalet Komisyon Başkanı, Bölge Adliye Mahkemesi Başkanı, Bölge İdare Mahkemesi Başkanı, Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcısı, 1. 2. ve 3. İdare Mahkemesi Başkanları ve 1. ve 2. Vergi Mahkemesi Başkanları, Atatürk Üniversitesi Rektörü, Erzurum Teknik Üniversitesi Rektörü, İran İslam Cumhuriyeti Erzurum Başkonsolosu, Baro Başkanı, Vali Yardımcıları, İl Jandarma Komutanı, İl Emniyet Müdürü, MIT Bölge Daire Başkanı, Kaymakamlar, İlçe Belediye Başkanları, Rektör Yardımcıları, Dekanlar, Enstitü

Figür 4.
a-d: Erzurum Hastaneler Caddesi'nde Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamalarına dair kareler (T.C. Erzurum Valiliği, 2023).

öğrenci bayrağı göndere çekecektir. Ardından sırasıyla kutlama mesajlarının okunması, Erzurum Valisi'nin günün anlam ve önemini belirten konuşması, şiir okunması, Halk Oyunları ekiplerinin gösterileri, Büyükşehir Belediyesi Mehteran Takımı'nın gösterisi ve geçit töreni ile devam edecektir (T.C. Erzurum Valiliği, 2023).

Törende bir konuşma yapan Vali Mustafa Çiftçi şunlara değinmiştir: "Coşkun bir ırmak gibi akan tarihimizde 10. asırdan bugünlere Anadolu'nun medeniyetler beşiği haline gelmesine vesile olan nice devletler kurduk. Altaylardan uzanan göç yolunun ilk uğrağı, Anadolu'nun ön sözü Erzurum'umuz, Soluklulardan Anadolu Selçuklulara, İlhanlılardan Osmanlı'ya kadar uzanan bir kültür birikimidir ve kadim şehrimizde askerî ve ticari yollar, tarih boyunca hep kilit noktası olmuş, inşa edilen camiler, medreseler, çeşmeler, hanlar bu toprakları yepyeni bir çehreye

büründürmüştür. 1877 yılının 8 Kasım gecesi Rus işgalinin sabah ezanıyla duyurulması üzerine bebeğini beşiğinde bırakıp savaş meydanına koşan Nene Hatun'un ruhuyla şehrimiz, Çanakkale Zaferi'ne, Sakarya'ya, âdeta bir haberci olmuştur. Cumhuriyetimizin 100. yılına erişmesinin haklı gururunu yaşıyoruz. Toprağı vatan yapan tüm değerlerimizle birlikte vatan bir bütündür. Hamdolsun ki bizler, 2200 yıllık devlet geleneğimizle yaşadığımız coğrafyadaki bin yıllık Selçuklu ve Osmanlı mirasının varisleri olarak Türkiye Cumhuriyeti'mizin 100. yılına erişmesinin haklı gururunu yaşıyoruz. Bu coşkuyu kadim şehrimiz Erzurum'da yaşamak ise ayrı bir heyecan. Bilge Kağan'ın Cumhuriyet'e miras bıraktığı Türk töresi, Erzurum'da toplanan Kongre ile 'Ya İstiklal ya Ölüm' özdeyişiyile yeniden biçimlendirilmiş, Türk halkının millî karakterine en uygun yönetim biçimi olarak Cumhuriyet seçilmiştir. Bundan yüz yıl önce bize emanet edilen, millet iradesinin mutlak üstünlüğü, 'Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir!'

ve Yükseköğretim Müdürleri, Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri, KUDAKA Genel Sekreteri, ESKİ Genel Müdürü, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanı, Silahlı Kuvvetler Mensupları, Hâkimler ve Savcılar, Noter Odası Başkanı, İktidar Partisi, Ana Muhalefet Partisi ile TBMM'de Grubu Bulunan Diğer Partilerin İl Başkanları, Dekan Yardımcıları, Enstitü ve Yükseköğretim Müdür Yardımcıları, Cumhurbaşkanlığı'na bağlı kuruluşların Amir, Başkan ve Müdürleri ile Adalet Bakanlığı'na, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na, Dışişleri Bakanlığı'na, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na, Hazine ve Maliye Bakanlığı'na, İçişleri Bakanlığı'na, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na, Millî Eğitim Bakanlığı'na, Millî Savunma Bakanlığı'na, Sağlık Bakanlığı'na, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na, Tarım ve Orman Bakanlığı'na, Ticaret Bakanlığı'na, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'na bağlı kuruluşların Amir, Başkan ve Müdürleri, Millî Eğitim Müdürlüğü'nce belirlenecek ilköğretim ve Ortaöğretim Okul Müdürleri, Kamu Bankalarının Müdürleri, KİT ve TRT üst yöneticileri, TBMM'de grubu bulunmayan Siyasi Parti İl Başkanları, Belediye Meclisi Üyeleri, Mesleki Kuruluşlar ve basın kuruluşlarının temsilcileri, Özel Bankaların Müdürleri, Kamu Yararına Çalışan Dernek Başkanları, Bakanlar Kurulunca Vergi Muafiyeti Tanınan Vakıf Başkanları yer alacaktır (29 Ekim Cumhuriyet Bayramı 100. Yıl Dönümü Programı).

Figür 5.
a-b: Aşkale'de Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları (T.C. Aşkale Kaymakamlığı, 2023).

şiarı ile gelecek kuşaklara devredilecektir... Cumhuriyetimizin temellerinin atıldığı kadim şehrimiz Erzurum'dan aziz milletimizin Cumhuriyet Bayramı'nı bir kez daha kutluyor, hepinizi en kalbî duygularıyla selamlıyorum. Cumhuriyetin ilan edilmesinin 100. yıl dönümünü kutladığımız bugün, millet olarak bizim iftihar günümüzdür. İlk Meclis Başkanı ve Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, Millî Mücadele kahramanlarımızı, milletimize ve devletimize hizmet etmiş bütün siyaset ve devlet adamlarımızı, aziz vatanımızı bizlere emanet eden aziz şehitlerimizi ve vefat etmiş kahraman gazilerimizi, minnet ve şükranla anıyor, devletimizin ebed-müddet olmasını niyaz ediyorum." (Yenigün, 30 Ekim 2023, s. 6).

Polis Okulu öğrencileri 100 metre uzunluğunda Türk Bayrağı taşıdı. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları, halk oyunları gösterileri ve akabinde geçit töreninin ardından son buldu (T.C. Erzurum Valiliği, 2023).

Erzurum'a Bağlı İlçelerde Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Aşkale'de Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Aşkale'de 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları 28 Ekim'de Hükümet Konağı önünde yer alan Atatürk büstüne çelenklerin konulmasıyla başladı. 29 Ekim'de Aşkale Kaymakamı Emre Oğuztürk, Aşkale Belediye Başkanı Ahmet Yaptırmış ve Aşkale Cumhuriyet Savcısı Selahattin Pekşen'in de yer aldığı törende saygı duruşunun ardından İstiklal Marşı okundu. Öğrenciler tarafından "Yüzyıllık Cumhuriyet" adlı bir şiir okundu. "İşte Bu Bayrak ve Feda Türkiyem" gösterisi yapıldı. "Cumhuriyet Destanı" oratoryosu icra edildi. Halk oyunları ekibinin gösterilerinin ardından düzenlenen yarışmalarda dereceye giren öğrencilere ödülleri verildi. Kutlamalara cirit oyunları ile devam edildi (T.C. Aşkale Kaymakamlığı, 2023).

Figür 6.
a-b: Çat'ta Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları (T.C. Çat Kaymakamlığı, 2023).

Figür 7.
a-b: Hınıs'ta Cumhuriyet'in 100. Yılı Dönümü kutlamaları (T.C. Hınıs Kaymakamlığı, 2023).

Çat'ta Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Çat'ta 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlama törenleri Kaymakam Muhammet Serdar Erdoğan'ın makamında tebrikleri kabulü ile başladı. Ardından Kaymakam Muhammet Serdar Erdoğan, Çat Belediye Başkanı Sayın Melik Yaşar, İlçe Cumhuriyet Savcıları Fatmanur Taşçi, Ömer Örsöğlü, Hakim Hülya Mit Tanagrı, daire amirleri, öğretmenler, öğrenciler, siyasi parti temsilcileri ve halkın katılımının olduğu bir kutlama töreni düzenlendi. Kutlama programı kapsamında; halk oyunları, bayrak kule gösterisi, "Cumhuriyet Sizinle" adlı piyes, video gösterimi ve öğrencilerin şiirleri sunuldu (T.C. Çat Kaymakamlığı, 2023).

Hınıs'ta Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Hınıs'ta 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü törenleri kapsamında bir kutlama programı yapıldı. Saygı duruşunun ve İstiklal Marşı'nın okunmasının ardından, Hınıs Kaymakamı Hamza İnam bir konuşma yaptı. Ardından öğrenciler

tarafından şiirler okundu ve bir oratoryo sahnelendi. Dereceye giren öğrencilere ödülleri verilmesinin ardından program sona erdi (T.C. Hınıs Kaymakamlığı, 2023).

Horasan'da Cumhuriyet'in 100. Yılı Kutlamaları

Horasan'da 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nın 100. Yıl Dönümü kutlama töreni 28 Ekim'de Atatürk Anıtı'na çelenklerin konulmasıyla başladı. 29 Ekim'deki törene saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunması ile başladı. Kaymakam Mesut Ozan Yılmaz'ın konuşmalarının ardından öğrencileri tarafından şiirler okundu. Müzikli gösteriler ve halk oyunları sergilendi. Koro ekibinin icrasının ardından resim, şiir ve kompozisyon yarışmalarında dereceye giren öğrencilere ödülleri takdim edildi. Bar ekibinin gösterisinin ardından program sona erdi (Horasan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2023).

İspir'de Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

İspir'de 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları için Atatürk Anıtı önünde bir tören yapıldı.

Figür 8.
a-b: Horasan'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları (Horasan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2023).

Figür 9.
a-b: İspir'de Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları (İspir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2023).

Burada çelenk sunumlarında ve saygı duruşunda bulunuldu. Ardından İstiklal Marşı okundu. İspir Kaymakamı Ahmet Salih Poçanoğlu, İspir Belediye Başkanı Ahmet Coşkun, İlçe Milli Eğitim Müdürü Ahmet Aydın, protokol üyeleri, halkı ve öğrencilerden oluşan kortej, ilçe merkezinde inşa edilen 100. Yıl Kapısı'na doğru yürüyerek buranın açılışını yaptı (İspir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2023).

Karaçoban'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Karaçoban'da 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları münasebetiyle Kaymakamlık Makamı'nda Karaçoban Kaymakamı Tahir Yılmaz'ın tebrikleri kabulü ile başladı. Ardından Kaymakam Tahir Yılmaz, kurum amirleri, öğretmenler, öğrenciler ve halkın katılımıyla kutlama törenine geçildi. Kaymakam Tahir Yılmaz törende yaptığı konuşmasında; Cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü silah arkadaşlarını bu toprakları vatan yapan aziz şehitlerimizi ve kahraman gazilerimizi sonsuz şükran, minnet ve rahmetle andıklarını söyledi. Tören sonrası etkinlikler kapsamında halk

oyunları, bayrak kule ve video gösterileri, şiir ve koro dinletileri ile spor müsabakaları yapıldı (T.C. Karaçoban Kaymakamlığı, 2023).

Karayazı'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Karayazı'da 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları münasebetiyle Atatürk Anıtı'na çelenk sunma töreni gerçekleştirildi. Törene; İlçe Kaymakamı Muammer Sarıdoğan, İlçe Milli Eğitim Müdürü Muhlis Çiçek, İlçe kurum amirleri, öğretmenler, öğrenciler ve halk katılım sağladı (Karayazı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2023).

Köprüköy'de Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Köprüköy'de 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları Hükümet Konağı önünde 28 Ekim'de çelenk sunumu, saygı duruşu ve İstiklâl Marşı'nın okunmasıyla başladı. 29 Ekim'de Kaymakamlık Makamı'nda tebriklerin kabulünün ardından Kaymakam Ahmet Gökcecik, İlçe Belediye Başkan V. Serhat Akyüz, kurum amirleri, öğretmenler, öğrenciler ve halkın katılımıyla kutlama töreni yapıldı (T.C. Köprüköy Kaymakamlığı, 2023).

Figür 10.
a-b: Karaçoban'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları (T.C. Karaçoban Kaymakamlığı, 2023).

Figür 11.

a-b: Karayazi'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları (Karayazi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2023).

Köprüküy Kaymakamı Ahmet Gökcecik, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü üzerine gerçekleştirdiği kutlama mesajında şunlara temas etti: “Değerli Köprüköylüler; Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk ile birlikte büyük Türk ulusunun kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yıl dönümünün heyecanı ve gururunu yaşamaktayım. Türk milletinin birlik ve beraberlik içerisinde asırlar boyunca dünya tarihinde şanlı sayfalar açarak göstermiş olduğu büyük azim ve fedakârlık ile Cumhuriyetimizin temelleri atılmıştır. Cumhuriyet, demokrasiyi yeşerten ve geliştiren en iyi sistemdir. Kişinin hak ve özgürlükleri bu sistem içerisinde güvenceye alınır. Aynı zamanda akla, bilime ve toplum ihtiyaçlarını gidermeye uygun devlet biçimidir. Cumhuriyet ahlâkî fazilete dayanan idaredir. Büyük Önder'in deyişleriyle ‘Cumhuriyet Fazilettir.’ 100. yılında birlik ve beraberlik içerisinde, kendinden emin adımlarla ilerlemeye devam edeceğiz. Gazi Mustafa Kemal Atatürk ile silah arkadaşları başta olmak üzere bütün aziz şehitlerimiz ve kahraman gazilerimizi şükran, saygı

ve rahmetle anıyor, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nı kutluyorum” (T.C. Köprüküy Kaymakamı, 2023).

Narman'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Narman'da 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in kuruluşunun 100. Yıl Dönümü kutlamaları kapsamında yapılan törene Kaymakam Aziz Oğuz Alemdaroğlu, Belediye Başkanı Burhanettin Eser, İlçe Milli Eğitim Müdürü Engin Tan, İlçe Emniyet Amiri, İlçe Jandarma Komutanı, idari amirler, öğrenciler ve halk katıldı. Kutlamalar kapsamında; kurumlar arası futsal turnuvası, okullar arası koşu, resim, şiir ve kompozisyon yarışmaları düzenlendi. Folklor gösterimi, ödül törenleri ve okul bandosu eşliğinde geçit töreni yapıldı (Narman İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2023).

Oltu'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Oltu'da 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlama töreni Atatürk Anıtı'na çelenk sunma töreni ile başladı. Törene Narman Kaymakamı İbrahim Gökmen, Belediye Başkanı Necmettin Taşçı, Garnizon Komutanı Piyade Yarbay

Figür 12.

a-b: Köprüküy'de Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları (T.C. Köprüküy Kaymakamı, 2023).

Figür 13.

a-b: Narman'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları (Narman İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2023).

Serdar Ekin, Cumhuriyet Başsavcısı Mustafa Küçükbeğir, Adli Yargı ve Adalet Komisyonu Başkanı Uğur Han, kurum amirleri, siyasi parti ve sivil toplum kuruluş temsilcileri katıldı. Kutlama etkinliklerinde şiirler okundu, folklor gösterileri sergilendi, şiir, kompozisyon ve resim yarışmaları düzenlendi, askerî birlik ve okulların resmi geçit yürüyüşlerinin ardından tören sona erdi (T.C. Oltu Kaymakamlığı, 2023).

Olur'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Olur'da 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlama törenine; Kaymakam Fahri Onay, Belediye Başkanı Siddik Demircan, ilçe birim amirleri, muhtarlar, ilçe siyasi parti yöneticileri, gaziler ve ilçe halkı katıldı. Kutlama programı saygı duruşu sonrası İstiklal Marşı'nın okunması ile başladı. Kaymakamın günün anlam ve önemini belirten konuşmasının ardından öğrenciler tarafından gösteriler sergilendi ve şiirler okundu. Ardından resim, şiir, kompozisyon ve spor müsabakalarında dereceye giren öğrencilere ve takımlara ödülleri

takdim edildi. Kutlamalar geçit töreni ile sona erdi (Olur İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2023).

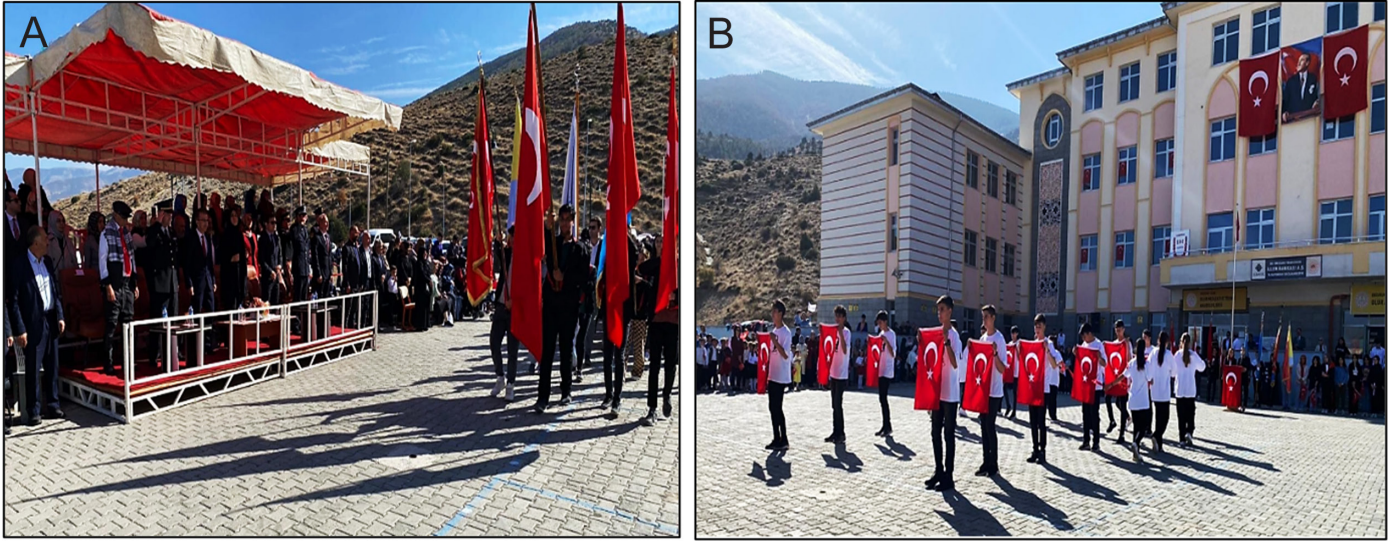
Pasinler'de Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Pasinler'de 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlama töreni Hükümet Konağı'ndaki Atatürk Anıtı'na çelenk konulması ile başladı. Törende Kaymakam Yunus Emre Temel, Belediye Başkanı Ahmet Dölekli, kurum amirleri ve sivil toplum kuruluş temsilcileri yer aldı. Kutlama programı ise Pasinler Kaymakamı Yunus Emre Temel'in Kaymakamlık Makamı'nda tebrikleri kabulü ile başladı. Ardından Şehit İshak Çelik Meydanı'nda Kaymakam Yunus Emre Temel, Pasinler Belediye Başkanı Ahmet Dölekli, Cumhuriyet Başsavcısı Seyithan Özdemir, siyasi parti temsilcileri, sivil toplum kuruluş temsilcileri, kurum amirleri, öğretmen, öğrenciler ve halkın katılımıyla bir tören gerçekleştirildi. Burada saygı duruşunda bulunuldu ve İstiklal Marşı okundu. Tören, Kaymakamın konuşmasının ardından, öğrencilerin şiir okumaları ve folklor gösterileri ile oratoryo ve halk türküleri ile devam etti.

Figür 14.

a-b: Oltu'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları (T.C. Oltu Kaymakamlığı, 2023).

Figür 15.

a-b: Olur'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları (Olur İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2023).

Kompozisyon, resim ve şiir alanlarında dereceye giren öğrencilere ödülleri takdim edildi. Geçit töreni ve fotoğraf sergisinin ardından tören sona erdi (T.C. Pasinler Kaymakamlığı, 2023).

Şenkaya'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Şenkaya'da 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları, Atatürk Anıtı'na çelenk sunumu ve Kaymakamlık Makamında tebriklerin kabulü ile yapılmasıyla başladı. Şenkaya Kaymakamı Abdullah Kurt, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Kutlama Mesajında şunlara değindi: *"Cumhuriyetimizin ilanının 100. Yıl Dönümünü büyük bir gurur ve yüz akı içinde kutluyoruz. Bilindiği gibi; Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde, büyük bir inanç ve kararlılıkla yürütülen Kurtuluş Savaşı'mız zaferle sonuçlanmış ve bu zafer milletin egemenliği olan Cumhuriyetle taçlandırılarak, bizlere büyük bir armağan tarihimizde de yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Bağımsızlığı en belirgin karakteri olan kahraman Türk milletinin evlatları olarak bizler, bu güzel armağanın minnetini her daim içerimizde duyup, müteşekkirliliğimizi*

sonsuz şükranla ifade ederken; milli tarih şuuruyla bugünlere nasıl geldiğimizi de asla unutmayacak, Cumhuriyetimize sahip çıkıp emin adımlarla ilerleyecek daha aydınlık yarınlara emaneti güvenle taşıyacağız" (T.C. Şenkaya Kaymakamlığı, 2023).

Şenkaya Hükümet Meydanı'nda gerçekleştirilen kutlama töreni saygı duruşunun yapılması ve İstiklal Marşı'nın okunmasıyla devam etti. Kaymakam Abdullah Kurt ve Belediye Başkanı Yavuz Bedir tarafından halkın Cumhuriyet Bayramı kutlandı. Program öğrencilerin okuduğu şiirler ile sürdü. Ardından Cumhuriyet'in 100. Yılı temalı şiir ve kompozisyon yarışmalarında ödül alan öğrencilere ve spor müsabakalarında derece alan sporculara hediyeler takdim edildi (T.C. Şenkaya Kaymakamlığı, 2023).

Tortum'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Tortum'da 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları Atatürk Anıtı'na Kaymakamlık ve Belediye çelenklerinin konulmasıyla başladı. Törene Tortum Kaymakamı Fatih Bayram, Belediye Başkanı Muammer

Figür 16.

a-b: Pasinler'de Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları (T.C. Pasinler Kaymakamlığı, 2023).

Figür 17.

a-b: Şenkaya'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları (T.C. Şenkaya Kaymakamlığı, 2023).

Yiğider, kurum amirleri, Kıbrıs Gazileri, siyasi parti ilçe başkanları, öğrenciler, öğretmenler ve ilçe halkı katıldı. Tören Kaymakamlık binası önünde çekilen 100. Yıl hatıra fotoğrafı ile sona erdi. Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlama etkinlikleri kapsamında ise Tortum Kapalı Spor Salonu'nda bir tören yapıldı. Törene Kaymakam Fatih Bayram ve eşleri Tuğba Bayram, Belediye Başkanı Muammer Yiğider, Cumhuriyet Savcısı Muhammed Kadir Avsal, kurum amirleri, şehit aileleri, Kıbrıs Gazileri, siyasi parti ilçe temsilcileri, öğrenciler, öğretmenler ve ilçe halkı katıldı. Tören saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunmasının ardından, Kaymakam Fatih Bayram tarafından bir konuşma gerçekleştirildi. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nce hazırlanan kutlama etkinlikleri kapsamında şiirler okundu, okul gösterileri sergilendi ve Tortum Bar Ekibi sahne aldı. Sportif gösterilerin ardından yarışmalarda dereceye giren öğrencilere ödülleri takdim edildi. Program geçit töreni ve motosiklet ekibinin ilçe merkezindeki bayraklı geçişinin ardından tamamlandı (T.C. Tortum Kaymakamlığı, 2023).

Uzundere'de Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları

Uzundere'de 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamaları münasebetiyle Kaymakam Kübra Demire, Belediye Başkanı Hilmi Aktoprak, kurum amirleri ve halkın yoğun katılımıyla fener alayı ve bayrak yürüyüşü gerçekleştirildi. Kaymakam Demire bu etkinlik üzerine: "İlçemizde Cumhuriyetimizin 100. Yıl Kutlamaları kapsamında düzenlenen programa 7'den 70'e yoğun ilgi gösteren, Cumhuriyet için yürüyen tüm hemşehrilerimize şükranlarımı sunuyorum." ifadelerinde bulundu. 29 Ekim'de Kaymakam Kübra Demire ve Belediye Başkanı Hilmi Aktoprak Kaymakamlık Makamında tebrikleri kabul etti. Daha sonra ilçe protokolü, vatandaşlar ve öğrencilerin olduğu kortej Hükümet Konağı önünden düzenlenen törene katıldı. Saygı duruşunda bulunulması ve İstiklal Marşı'nın okunmasının ardından Kaymakam Kübra Demire bir konuşma yaptı. Demire, Cumhuriyet'in 100. Yılı kutlama mesajında şunları söylemiştir: "Cumhuriyetimizin ilanının 100. yıl dönümünü milletçe büyük bir

Figür 18.

a-b: Tortum'da Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları (T.C. Tortum Kaymakamlığı, 2023).

Figür 19.

a-b: Uzundere'de Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları (T.C. Uzundere Kaymakamlığı, 2023).

gurur ve coşku içinde kutladığımız bu anlamlı günde, öncelikle tüm halkımızın Cumhuriyet Bayramı'nı kutluyor, sevgi ve saygılarımı sunuyorum. Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün, 'Türk Milleti'nin karakterine ve adetlerine en uygun olan idare, Cumhuriyet idaresidir.' diyerek, ilan ettiği Cumhuriyet, Türk Milleti'ne bırakılmış en büyük mirastır. Cumhuriyet; birlik ve beraberlik içinde yaşadığımız aziz vatanımızda, müreffeh yarınlara ulaşmak için toplumu oluşturan bireyleri ayrıştırmadan birleştiren, onları evrensel ilkeler etrafında toplayan bir bütün halinde kaynaştıran yönetim şeklidir. Cumhuriyet, millet iradesinin güvencesidir. Cumhuriyet rejimi; demokratik, laik ve sosyal hukuk devletini gerçekleştirme inancının temel dayanağıdır. Bugün bizlere düşen en büyük vazife imkansızlıklara ve zorluklara rağmen kazanılan bu şanlı zaferin ardından kurulan Cumhuriyetimize, birlik ve beraberlik içinde bin yıldan bu yana sürdürdüğümüz kardeşlik ruhuyla sahip çıkmak ve ülkemizi her alanda en üst seviyelere çıkarmak için var gücümüzle çalışmaktır. Bu duygu ve düşüncelerle, Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. yıl dönümünü bir kez daha kutluyor, Cumhuriyetimizin Kurucusu Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, silah arkadaşlarını, bu toprakları vatan yapan aziz şehitlerimizi ve kahraman gazilerimizi sonsuz minnet, şükran ve rahmetle anıyorum" (T.C. Uzundere Kaymakamlığı, 2023).

Öğrencilerin etkinlikleri sonrası, şiir, resim ve kompozisyon yarışmalarında dereceye giren öğrencilere ödülleri verildi (T.C. Uzundere Kaymakamlığı, 2023).

Sonuç

Mustafa Kemal Paşa'nın 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkması ile filen başlayan Millî Mücadele sürecinde, Havza Genelgesi (28 Mayıs 1919) ve Amasya Tamimi (22 Haziran 1919) sonrası 23 Temmuz-7 Ağustos 1919'da toplanan Erzurum Kongresi ile ülkenin bağımsızlığı ve milli iradenin tecelli etmesi bakımından kritik bir aşamaya gelinmiştir. Erzurum Kongresi'nde alınan bölgesel kararlar, Sivas Kongresi (4-11 Eylül 1919) ile ulusal bir boyut kazanmıştır. Kongreler sürecinin ardından Mustafa Kemal Paşa'nın önderliğinde gerçekleştirilen Kurtuluş Savaşı'nın zaferle sonuçlanmasının ardından yeni bir devlete ve yeni bir rejime giden süreç girilmiştir.

Büyük Millet Meclisi'nin 23 Nisan 1920'de açılması ile milli iradenin ülke yönetimine egemen olduğu bir dönem başlayacaktır.

29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyet'in ilanı ile ise resmen halk egemenliği tescil ve beyan edilmiştir. 29 Ekim 1924 tarihinde Cumhuriyet'in 1. Yıl Dönümü, 29 Ekim 1933 tarihinde ise Cumhuriyet'in 10. Yıl Dönümü kutlamaları gerçekleştirilmiştir. Bu kutlamalar, Cumhuriyet'in ilk yılı ve ilk on yılı olması bakımından özel bir anlam ifade etmiş ve buna bağlı olarak ülke genelinde büyük bir coşku ile kutlanmıştır. Aynı durum 29 Ekim 2023 tarihinde de yaşanmıştır. Bu tarihte Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlanmıştır. Kutlamalar ülke genelinde büyük bir coşku ve heyecanla gerçekleşmiştir. Millî Mücadele sürecinin kritik aşama ve kararlarında önemli bir yere sahip olan ve Cumhuriyet'in temellerinin atılmasında etkin bir rol üstlenen Erzurum'un merkezinde ve ilçelerinde de coşkulu kutlamalar yapılmıştır. Kutlama tören ve etkinlikleri üzerine Erzurum Valiliği tarafından bir kutlama programı hazırlanmıştır. Günlerce süren Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü kutlamalarına çok sayıda kişi katılmıştır. Diğer taraftan Erzurum'a bağlı ilçelerdeki Kaymakamlık ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri'nin öncülüğünde kutlama törenleri gerçekleştirilmiştir. Cumhuriyet'e giden yolda kritik bir rol üstlenen Erzurum merkez ve ilçelerinde gerçekleştirilen Cumhuriyet'in 100. Yıl Dönümü Kutlamaları; Millî Mücadele Dönemi'nde yaşananların, Cumhuriyet'in İlanı'nın, Cumhuriyet'in önemini ve kazanımlarının gelecek kuşaklara aktarılması bakımından önemli bir yer teşkil etmiştir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Declaration of Interests: The author has no conflicts of interest to declare.

Funding: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Ajans Doğu. (2023). https://www.ajansdogu.com/foto/29-ekim-kutlamalari-celenk-sunma-toreni-ile-basladi_3638/ (Erişim tarihi: 1 Kasım 2023)
- Alptekin, C. (1978). Erzurum Kongresi. *Atatürk Devrimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 35–49.
- Aydoğan, E. (2000). *Samsun'dan Erzurum'a Mustafa Kemal*. Atatürk Araştırma Merkezi.
- Dayı, E. (2003). Erzurum Kongresi'nin Türk tarihindeki yeri ve önemi. *Atatürk Dergisi*, 3(4), 1–16.
- Doğaner, Y. (2007). Cumhuriyet'in onuncu yıl kutlamaları. *Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi*, (9), 1–19.
- Elmacı, M. E. (1998). Cumhuriyet'in ilanının ilk yıldönümü kutlamaları. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları*, 3(8), 49–60.
- Eroğlu, H. (1990). *Türk inkılâp tarihi*. Savaş Yayınevi.
- Eyyüpoğlu, İ. (1997). Erzurum Kongresi ve manda meselesi. *Atatürk Dergisi*, 2(1), 109–122.
- Goloğlu, M. (1968). *Erzurum Kongresi*. Nüve Matbaası.
- Gökbilgin, Ö. (1973). *Atatürk'ün Anadolu'ya Gelişi*. 50. Yıl Armağanı: Genel Konular, II, Atatürk Üniversitesi Basımevi.
- Hakimiyet-i Milliye, 31 Teşrinievvel 1924.
- Horasan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü. (2023). <https://horasan.meb.gov.tr/www/ilcemizde-cumhuriyetimizin-100yil-donumu-buyuk-coskuyla-a-kutlandi/icerik/651#gallery-9> (Erişim tarihi: 2 Kasım 2023)
- İspir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü. (2023). <https://ispir.meb.gov.tr/www/100-yilinda-29-ekim-cumhuriyet-bayrami/icerik/397#gallery-5> (Erişim tarihi: 2 Kasım 2023)
- Kansu, M. M. (1986). *Erzurum'dan ölümüne kadar Atatürk'le beraber*, Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Karayazı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü. (2023). <https://karayazi.meb.gov.tr/www/29-ekim-cumhuriyet-bayrami-100-yil-kutlamalari/icerik/4446> (Erişim tarihi: 2 Kasım 2023)
- Kılıç, S. (1997). Mustafa Kemal (Atatürk) ve Erzurum Kongresi. *Atatürk Dergisi*, 2(1), 77–97.
- Narman İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü. (2023). <https://narman.meb.gov.tr/www/cumhuriyetimizin-100-yilini-coskuyla-kutladik/icerik/946#gallery-9> (Erişim tarihi: 2 Kasım 2023)
- Olur İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü. (2023). <https://olur.meb.gov.tr/www/cumhuriyetimizin-100-yili-kutlama-programi/icerik/469#gallery-2> (Erişim tarihi: 2 Kasım 2023)
- Selek, S. (2002). *Millî Mücadele (Ulusal Kurtuluş Savaşı)*, I. Örgün Yayınevi.
- Selvi, H. (2000). *Millî Mücadele'de Erzurum (1918–1923)*. Atatürk Araştırma Merkezi.
- T.C. Aşkale Kaymakamlığı. (2023). <http://www.askale.gov.tr/29-ekim-cumhuriyet-bayraminin-100-yili-ilcemizde-coskuyla-kutlandi> (Erişim tarihi: 1 Kasım 2023)
- T.C. Çat Kaymakamlığı. (2023). <http://www.cat.gov.tr/cumhuriyetimizin-100-yili-kutlu-olsun> (Erişim tarihi: 1 Kasım 2023)
- T.C. Erzurum Valiliği. (2023). <http://www.erkurum.gov.tr/29-ekim-cumhuriyet-bayrami-coskuyla-kutlandi-2023> (Erişim tarihi: 29 Ekim 2023)
- T.C. Erzurum Valiliği. (2023). http://www.erkurum.gov.tr/kurumlar/erkurum.gov.tr/Duyurular/2023/25_ekim/29_ekim_2023_etkinlik_programi.pdf (Erişim tarihi: 31 Ekim 2023)
- T.C. Hınıs Kaymakamlığı. (2023). <http://www.hinis.gov.tr/cumhuriyetimizin-100-yil-donumu-etkinlikleri-kapsaminda-esmek-egitim-mekezinde-kutlama-programi-gerceklestirildi> (Erişim tarihi: 2 Kasım 2023)
- T.C. Karaçoban Kaymakamlığı. (2023). <http://www.karacoban.gov.tr/cumhuriyetimizin-100-yil-kutlama-programi> (Erişim tarihi: 2 Kasım 2023)
- T.C. Köprüköy Kaymakamlığı. (2023). <http://www.koprुकoy.gov.tr/kaymakamimiz-sayin-ahmet-gokcecin-29-ekim-cumhuriyet-bayrami-kutlama-mesaji> (Erişim tarihi: 2 Kasım 2023)
- T.C. Oltu Kaymakamlığı. (2023). <http://www.oltu.gov.tr/ilcemizde-cumhuriyetimizin-100-yil-coskusu> (Erişim tarihi: 2 Kasım 2023)
- T.C. Orman Genel Müdürlüğü Erzurum Orman Bölge Müdürlüğü. (2023). <https://www.ogm.gov.tr/erkurumobm/haberler/100-yil-cumhuriyet-ormani-tesis-edildi> (Erişim tarihi: 31 Ekim 2023)
- T.C. Pasinler Kaymakamlığı. (2023). <http://www.pasinler.gov.tr/29-ekim-celenk-sunma-programii#gallery-4> (Erişim tarihi: 3 Kasım 2023)
- T.C. Şenkaya Kaymakamlığı. (2023). <http://www.senkaya.gov.tr/kaymakamimiz-sayin-abdullah-kurtun-29-ekim-cumhuriyet-bayrami-kutlama-mesaji> (Erişim tarihi: 3 Kasım 2023)
- T.C. Tortum Kaymakamlığı. (2023). <http://www.tortum.gov.tr/cumhuriyetimizin-ilaninin-100yili-celenk-sunma-toreni> (Erişim tarihi: 3 Kasım 2023)
- T.C. Uzundere Kaymakamlığı. (2023). <http://www.uzundere.gov.tr/kaymakamimiz-sayin-kubra-demirerin-29-ekim-cumhuriyet-bayrami-mesaji> (Erişim tarihi: 3 Kasım 2023)
- TRT Haber. (2023). <https://www.trthaber.com/foto-galeri/palandoken-zirvesine-yuruyup-turk-bayragi-ve-ataturk-posteri-actilar/60449/sayfa-7.html> (Erişim tarihi: 1 Kasım 2023)
- T.C. Resmi Gazete, Sayı 96, 23 Nisan 1924.
- Akşam, 30 Ekim 1933.
- T.C. Resmi Gazete, Sayı 3017, 1 Haziran 1935.
- Yenigün, 30 Ekim 2023.

EKLER

Ek 1. Erzurum Valiliği'nin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı 100. Yıl Dönümü program davetiyesi dış kısım.

29 EKİM
CUMHURİYET BAYRAMI

100. YILDÖNÜMÜ

KUTLAMA TÖRENLERİ
2023

ERZURUM KONGRESİ KARARLARI
23 Temmuz - 7 Ağustos 1919

1. Milli sınırlar içinde bulunan vatan parçaları bir bütündür, birbirinden ayrılamaz.
2. Her türlü yabancı işgal ve müdahalesine karşı ve Osmanlı Hükümeti'nin dağılması halinde millet topyekûn kendisini savunacak ve direnecektir.
3. İstanbul Hükümeti vatani koruma ve istiklali elde etme gücünü gösteremediği takdirde bu gayeyi gerçekleştirmek için geçici bir hükümet kurulacaktır. Bu hükümet üyeleri milli kongrece seçilecektir. Kongre toplanmışsa bu seçimi Heyet-i Temsiliye yapacaktır.
4. Kuva-yı Milliye'yi tek kuvvet olarak tanımak ve milli iradeyi hâkim kılmak esastır.
5. Hıristiyan azınlıklara siyasi hâkimiyet ve sosyal dengemizi bozacak imbiyazlar verilemez.
6. Manda ve himaye kabul olunamaz.
7. Milli Meclisin derhâl toplanmasını ve hükümetin yaptığı işlerin meclis tarafından kontrol edilmesini sağlamak için çalışılacaktır.

*Cumhuriyetin Temelleri
Bu Şehirde Atıldı!*

Ek 2. Erzurum Valiliği'nin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı 100. Yıl Dönümü program davetiyesi iç kısım.

29 EKİM CUMHURİYET BAYRAMI 100. YIL KUTLAMA VE ETKİNLİKLERİ

Sempozyum
(100. Yılında Türkiye Cumhuriyeti 1923-2023 Uluslararası Sempozyumu)
Tarih : 13-14 Ekim 2023
Saat : 09.30
Yer : A.Ü. 15 Temmuz Milli İrade Salonu

100. Yıl Cumhuriyet Ormanı Fidan Dikimi
Tarih : 16 Ekim 2023 Pazartesi
Saat : 14.00
Yer : Palandöken Kayak Merkezi

Sempozyum
(II. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu 100. Yılında Cumhuriyet)
Tarih : 19-21 Ekim 2023
Saat : 09.30
Yer : ETÜ Edebiyat Fakültesi Prof. Dr. Muammer Yaylalı Konferans Salonu

Panel
(Cumhuriyet'in Erzurum'a Kazandırdıkları)
Tarih : 20 Ekim 2023 Cuma
Saat : 15.00
Yer : Kongre Binası Konferans Salonu

100. Yıl 100 Gazete Sergisi
Tarih : 23-29 Ekim 2023
Saat : 11.00
Yer : Erzurum Kongre Binası

Tarihi Mekanlarda 100. Yıl Temalı Işık Gösterisi
Tarih : 23-29 Ekim 2023
Saat : 18.00 - 24.00

Aşıklar Gecesi
(Cumhuriyet'in Aşıkları)
Tarih : 25 Ekim 2023 Çarşamba
Saat : 19.00
Yer : İbrahim Erkal Dadaş ve Kültür Merkezi

29 EKİM CUMHURİYET BAYRAMI 100. YIL KUTLAMA VE ETKİNLİKLERİ

Kurultay
(Cumhuriyet'in 100. Yılında Bilge Kağan'dan Atatürk'e Türkçe ve Türk Edebiyatı)
Tarih : 26-28 Ekim 2023
Saat : 09.30
Yer : A.Ü. Nenehatun Kültür Merkezi Salonu

Öğrenci Paneli
(Cumhuriyetin Yüzü)
Tarih : 26 Ekim 2023 Perşembe
Saat : 10.30
Yer : Necip Fazıl Kısakürek Kültür Merkezi Salonu

100. Yıl Cumhuriyet Futbol İl Karması Müsabakası
Tarih : 26 Ekim 2023 Perşembe
Saat : 19.00
Yer : Olimpiyat Spor A.Ş. Halı Saha Tesisi

Ecdadımızın Anısına Mevlid-i Şerif ve Hatimlerin Duası
Tarih : 27 Ekim 2023 Cuma
Saat : 11.30 (Cuma namazı öncesi)
Yer : Lalapaşa Camii

Oratoryo
(Nice Yüz Yıllara)
Tarih : 27 Ekim 2023 Cuma
Saat : 19.00
Yer : İbrahim Erkal Dadaş ve Kültür Merkezi

Palandöken Dağı 100. Yıl Zirve Yürüyüşü
Tarih : 28 Ekim 2023 Cumartesi
Saat : 09.00
Toplanma Yeri : Üst Dedeman Otel Önü

1072 Saltuklu Millet Bahçesi Açılışı
Tarih : 28 Ekim 2023 Cumartesi
Saat : 11.00
Yer : Muratpaşa Mah. Çırcır Dere Sok.

Atatürk Anıtı Çelenk Sunum Töreni
Tarih : 28 Ekim 2023 Cumartesi
Saat : 13.00
Yer : Havuzbaşı Atatürk Anıtı

29 EKİM CUMHURİYET BAYRAMI 100. YIL KUTLAMA VE ETKİNLİKLERİ

100. Yıl Cumhuriyet Bisiklet Yarışı
Tarih : 28 Ekim 2023 Cumartesi
Saat : 13.15
Yer : Havuzbaşı Kent Meydanı
Güzergah : Havuzbaşı Kent Meydanı - Cumhuriyet Cad. - Tebrizkapı

100. Yıl Cumhuriyet Halk Koşusu
Tarih : 28 Ekim 2023 Cumartesi
Saat : 13.45
Yer : Havuzbaşı Kent Meydanı
Güzergah : Havuzbaşı Kent Meydanı - Cumhuriyet Cad. - Tebrizkapı Meydanı - Havuzbaşı Kent Meydanı

Cumhuriyetin Doğduğu Bu Şehirde 100. Yıl Off-Road Etkinliği
Tarih : 28 Ekim 2023 Cumartesi
Saat : 14.30
Yer : Havuzbaşı Kent Meydanı
Güzergah : Havuzbaşı Kent Meydanı - Tebrizkapı Meydanı - Kars Kapı - Aziziye Tabyası

Olimpiyat Meşalesinin Yakılması
Tarih : 28-29 Ekim 2023
Saat : 18.00 - 24.00
Yer : Atlama Kuleleri

100. Yıl Fener Alayı
Tarih : 28 Ekim 2023 Cumartesi
Saat : 18.30
Yer : Çifte Minareli Medrese Önü
Güzergah : Çifte Minareli Medrese Önü-Cumhuriyet Caddesi-Havuzbaşı Kent Meydanı

Tebriklerin Kabulü
Tarih : 29 Ekim 2023 Pazar
Saat : 10.00
Yer : Valilik Makamı

Kutlama Törenleri
Tarih : 29 Ekim 2023 Pazar
Saat : 10.30
Yer : Hastaneler Caddesi

29 EKİM CUMHURİYET BAYRAMI 100. YIL KUTLAMA VE ETKİNLİKLERİ

9'uncu Kolordu Bölge Bandosu 100. Yıl Konseri
Tarih : 29 Ekim 2023 Pazar
Saat : 14.30
Yer : MNG AVM Fuaye Salonu

29 Ekim 100. Yıl Cumhuriyet Bayramı Erzurum Halk Oyunları Baş Bar Etkinliği
Tarih : 29 Ekim 2023 Pazar
Saat : 16.00
Yer : Cumhuriyet Caddesi

Havai Fişek Gösterisi
Tarih : 29 Ekim 2023 Pazar
Saat : 19.00
Yer : Kiremitlik Tabya

Teknoloji ve Eğitim Bölgesel Çalıştayı
Tarih : 01-02 Kasım 2023
Saat : 09.00
Yer : Erzurum Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Tiyatro
(Ana - Dolu Milli Mücadelenin Cesur ve Kayıp Kadınları)
Tarih : 12 Kasım 2023 Pazar
Saat : 19.30
Yer : Devlet Tiyatroları Tiyatro Salonu

TRT 100. Yıl Cumhuriyet Konseri (Canlı yayın)
Tarih : 23 Kasım 2023 Perşembe
Saat : 19.00
Yer : A.Ü. 15 Temmuz Milli İrade Salonu

Sempozyum
(Cumhuriyet'in 100. Yılında Geçmişten Geleceğe Türkiye'de Sağlık Yöneticiliği)
Tarih : 18-19 Aralık 2023
Saat : 09.15
Yer : ETÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

